

Kassay Lili

**Szponzoráció –
kommunikációs eszköz és médium**

Budapest, 2008. március, 24. szám

ISSN 1788-134X
ISBN 978-963-87823-5-9

Kiadja az Alkalmazott Kommunikációtudományi Intézet
Budapest, 1021 Hűvösvölgyi út 95.
Felelős kiadó: Nahimi Péter igazgató
Borítóterv: Czakó Zsolt
Nyomdai munkák
Műegyetemi Kiadó
Felelős vezető: Wintermantel Zsolt
www.kiado.bme.hu

Tartalom

1. A SZPONZORÁCIÓ MINT KOMMUNIKÁCIÓS ESZKÖZ, MINT MÉDIUM.....	4
1.1. <i>A szponzoráció</i>	4
1.2. <i>Szponzoráció, támogatás, mecenatúra</i>	4
1.3. <i>A magyarországi értelmezés alakulása a rendszerváltást követően</i>	4
1.4. <i>A szponzoráció médiumként való értelmezése</i>	5
2. A SZPONZORÁCIÓ ÁLTALÁNOS MODELLJE, SZEREPLŐI ÉS AZOK MOTIVÁCIÓI....	5
2.1. <i>Jogtulajdonos</i>	6
2.2. <i>Média</i>	6
2.3. <i>Szponzor</i>	7
2.4. <i>Néző, fogyasztó</i>	8
2.5. <i>A szponzoráció területei, eszközzrendszere</i>	10
2.6. <i>A szponzoráció általános hatásmechanizmusa</i>	11
3. A SZPONZORÁCIÓS PIACOK JELLEMZÉSE.....	11
3.1. <i>Piacméretek</i>	12
3.2. <i>Piaci tendenciák</i>	12
3.3. <i>A szponzorációs területek jellemzése számokkal</i>	13
3.4. <i>Magyarország az európai szponzorációs piacon</i>	13
3.5. <i>A magyarországi szponzorációs piac mérete</i>	16
4. SZPONZORÁCIÓ ÉS A MÉDIA	17
5. A SZPONZOROK ÉRDEKEINEK VÉDELME AZ AMBUSH MARKETINGET ALKALMAZÓ CÉGEKKEL SZEMBEN.....	19
6. A SZPONZORÁCIÓS AKTIVITÁSOK SZABÁLYOZÁSA, TILTÁSOK, LOBBY, ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉS	20
7. SZPONZORÁCIÓS AKTIVITÁSOK.....	21
8. FÜGGELÉK – FORRÁSOK, INTERJÚK	23

A szponzoráció mint kommunikációs eszköz, egyre nagyobb figyelmet és teret követel magának. Médiumként az utóbbi néhány év szemléletváltásának eredményeként értelmezhető: a jogtulajdonosok és a szponzorok az együttműködés alapjának tekintik a közönség létezését.

1. A szponzoráció mint kommunikációs eszköz, mint médium

A szponzoráció üzleti keretrendszerének kialakítását követően a jogtulajdonosok első számú feladata a kommunikációs csatorna eszközeinek működtetése, a közönségének a kiszolgálása. A szponzor feladata a közönséggel való érzelmi kapcsolat létrehozása, gondozása.

1.1. A szponzoráció

A *szponzoráció definíciószerűen* két fél üzleti alapú kommunikációs együttműködése, amelynek során a jogtulajdonos lehetővé teszi, hogy az üzleti partnere a jogtulajdonos programjához¹ kapcsolódó kommunikációs helyzetekben megszólítsa annak közönségét.

1.2. Szponzoráció, támogatás, mecenatúra

A rendszerváltást követően a szponzoráció értelmezésekor elsősorban az „üzleti” jellegre tevődött a hangsúly, kiemelve a kapcsolatnak a kölcsönös érdekeken alapuló jellegét.

Ezen felfogás szerint a *szponzoráció* során a jogtulajdonos programját a szponzor azért támogatja, mert mérhető eredményű, megragadható üzleti ellentételezésre számít. Ez az üzleti előny fakadhat egyrészt a jogtulajdonos közönségének megszólításából (márkaimertség, márkaimage, vásárlási hajlandóság, stb.), másrészt származhat a jogtulajdonos üzleti, közösségi kapcsolataival való kapcsolat létrejöttéből.

A *támogatás* esetében a jogtulajdonos programját akkor is támogatja a partner, ha az üzleti jellegű eredmény nem, vagy csak részben megragadható, ugyanis ezt a támogató nem feltétlenül várja el. A *mecenatúra* során pedig egyértelmű, hogy a támogató közvetlen üzleti eredményeket nem vár el a támogatásáért cserébe.

1.3. A magyarországi értelmezés alakulása a rendszerváltást követően

A szponzoráció „üzleti”, „kölcsönös előnyökön alapuló” oldalának hangsúlyozására a korrupciós vagy korrupciógyanús üzemeltetői való elhatárolódás; az ezeknek a jelenségeknek táptalajul szolgáló ismerethiány; valamint a valós szakmai törekvések adtak alapot.

A szponzoráció mint eszköz, hatásmechanizmus, a szponzorációs szereplők közötti kapcsolat, továbbá a szponzoráció során elvárt és elvárható szolgáltatások, teljesítések szintje és jellege, valamint a mérhetőség mind olyan meghatározó elemei a szponzorációnak, amelyek a rendszerváltás idején semmilyen formában nem befolyásolták a szponzorációs kapcsolat létrejöttét.

---

¹ A 'program' (lásd. az angol szakirodalom 'property'= tulajdon szóhasználatát) kifejezés alatt egyrészt a szó szó-ros értelmében vett műsorokat, eseményeket kell értenünk (sport, kulturális-művészeti, szociális és közösségi események), másrészt a szó tágabb értelmében minden olyan kommunikációs helyzetet, amely a jogtulajdonos által képviselt 'tulajdon' – úgy mint szervezet, esemény, sportoló, művész – szereplése, szándékolt megnyilvánulása által jön létre.

A szponzorációnak nevezett együttműködések formális része a reklámtáblák, molinók kihelyezésében, a sportolók szerelésén való márkajelzés megjelenítésében ki is merült, és az ellentételezés többnyire aránytalan nagyságrendű volt.

A legtöbb kulturális és művészeti ág esetében ezek az alapmegjelenések csak korlátozott formában alkalmazhatók, ezért a szponzoráció ezeken a területeken még a hőskorszakot idéző formában is csupán elvétve voltak jelen.

1.4. A szponzoráció médiumként való értelmezése

A szponzoráció médiumként való értelmezésének sarkalatos pontja a jogtulajdonos programja által generált közönség létezése. Ha egy program érdeklődésre tart(hat) számot, és a jogtulajdonos erőfeszítéseket tesz a közönségének kialakítására, gondozására, tájékoztatására – tehát ha az üzleti törekvéseinek középpontjába a közönségét állítja –, különböző kommunikációs eszközök használatával lehetővé válik a témakörhöz kapcsolódó hírek, információk továbbítása, továbbá a szponzorok és hirdetőik felé történő másodértékesítés.

A szponzoráció médiumként való értelmezése az angolszász országok irányából a kontinens fejlettebb piacain keresztül hazánkban is megjelent. A szponzorációnak médiumként való elfogadása, elismerése a tengerentúli és európai értelmezés között jó évtizednyi időbeli eltérést mutat. Ám ez a különbség az utóbbi években lényegében eltűnt. Noha a jogtulajdonosok számára még Európában sem egyértelmű, hogy a szponzort miért a közönség megszólítása érdeklí elsősorban, és nem a jogtulajdonos programjának nagyszerűségéből következő támogatása², a szponzori törekvésekkel tisztában vannak.

Hazánkban az elsősorban a multinacionális cégek szponzori attitűdjéből és gyakorlatából fakadó elvárások, továbbá a profitorientált tévécsatornák visszafogott mértékű közvetítési hajlandósága az az elsődleges hajtóerő, ami a jogtulajdonosokat a szponzoráció mint üzleti kapcsolat, mint kommunikációs eszköz és mint médium megértésére sarkallja.

2. A szponzoráció általános modellje, szereplői és azok motivációi

Az egészségesen működő szponzorációs modellben a kapcsolat alapját a jogtulajdonos által kialakított program közönségének léte, jellemzői és megszólíthatósága jelenti. A média a szponzoráció folyamatban egyszerre több funkciót is betölt.

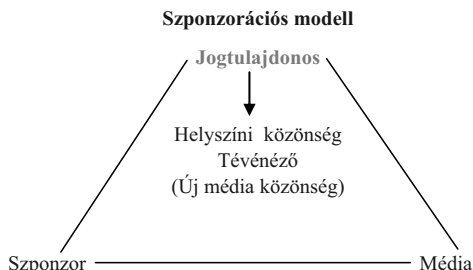
² Szükséges rossz

2.1. Jogtulajdonos

A magyarországi szponzoráltak működése az esetek jelentős részében veszélyes mértékben a szponzori bevételek lététől/nemlététől függ. Ez a fajta kiszolgáltatottság, valamint a szemléletbeli és kommunikációs ismeretekbeli különbségek mind azt okozzák, hogy a *szponzoráltak többnyire egyáltalán nem egyenrangú partnerei a szponzoroknak*. Ezt a különbségtevést mi sem érzékelteti jobban, mint a jogtulajdonos elnevezés használata helyett a szponzorált kifejezés alkalmazása.

A jogtulajdonos egy piacképes terméket, szolgáltatást létrehozva, a saját közönségét felépítve, gondolva, azzal folyamatosan kommunikálva egy kommunikációs csatornát hoz létre. Abban a pillanatban, hogy a működésének középpontjába a saját programját és az azt fogyasztó közönséget állítja, az üzleti szerepvállalását tekintve is valódi partnerként lép fel. Olyan együttműködést kínál mind a média, mind pedig a szponzorok felé, amelynek a közönség léte és „szavazata” alapján kimutatható ismertsége, elismertsége van, amihez a közönség érzelmileg is kötődik.

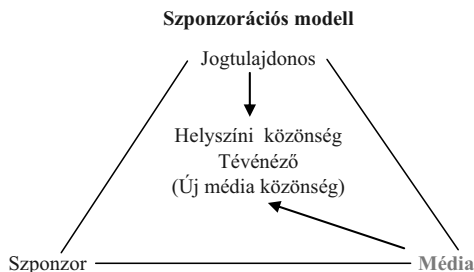
A hazai gyakorlatban a jogtulajdonosok többsége még elsősorban szponzorált és nem jogtulajdonos, a figyelmét elsősorban a szponzor és a média megnyerésére fordítja.

Ábra: Kassay Lili, 2006. május, Corvinus Egyetem előadás
1. fázis

2.2. Média Alapfunkció

A média a szponzoráció folyamatában egyszerre több funkciót is betölt. *Alapállásban a saját küldetésének megfelelően hírt ad történésekről*, bemutat jelenségeket, beszámol, eleméz. A közönségét tájékoztatja. Amennyiben a jogtulajdonos programja a média érdeklődését megragadja, az adott médium a saját profiljának megfelelően foglalkozik a történetekkel (utólag), vagy körbejárja a jelenséget (aktuálisan). A médiának ez az alapműködése a szponzoráció kommunikációs lehetőségeit tekintve a jogtulajdonos által szerződéses formában nem rögzíthető, klasszikus szerkesztőségi anyagnak tekintendő. Kiszámítható, előre tervezhető(bb) megjelenésük a jogtulajdonos PR-tevékenységétől, a programjának az érdekességétől, vonzerejétől, valamint a jogtulajdonos ismertségétől és elismertségétől nagyban függ.

Ábra: Kassay Lili, 2006. május, Corvinus Egyetem előadás
2. fázis

Abban az esetben, ha a jogtulajdonos médiaszponzori / médiatámogatói együttműködést köt, és ennek a megállapodásnak szerkesztőségi anyagok megjelentetése is része, ezeket az anyagokat napjainkban már gondosan kezelik. A valóban hírértékű tartalmakat a szerkesztőségek feldolgozzák, és általában ezek környezetébe helyezik el a média által is támogatott program hirdetését a többi szponzorral.

Közvetítés

Az elektronikus sajtó a saját közönsége számára *részben/egészben, élő/késleltetett közvetítésben, illetve felvételtől sugározva, továbbá összefoglalókkal számol be a jogtulajdonos programjával kapcsolatos történésekről, jellemző módon magáról a produkciónál.* A közvetítésről meghozott döntés az elektronikus sajtó üzletmenetének a része, meghatározó módon az adott médium üzleti szempontjait – nézettség, hallgatottság; a médium közönségének kiszolgálása; előfizetői csomagok vonzerejének növelése; hirdetői környezet kialakítása, forgalomgenerálás – állítva a döntés középpontjába. Mivel ezek a közvetítések sokszor komoly technikai és humán erőforrás igényel is járnak, a felmerülő költségeket is figyelembe veszik a közvetítésről szóló döntés meghozatalakor. Napjainkban már a közszolgálati média is üzleti megközelítéssel vizsgálja a lehetőségeket. Amennyiben az említett szempontoktól eltér, az üzletpolitikájában megfogalmazott keretfeltételeknek és elvárásoknak megfelelően teszi.

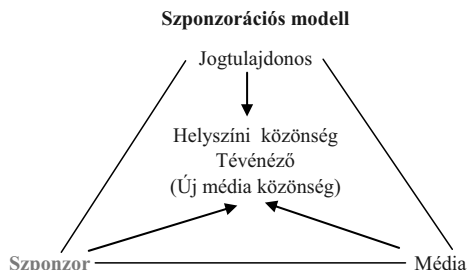
Márkatulajdonos

A média mint márkatulajdonos is kapcsolatba léphet a jogtulajdonossal. Ebben a szerepében a többi szponzor motivációihoz hasonlóan a jogtulajdonosi program közönségét szeretné megszólítani, velük közvetlenebb, személyesebb, élményszerűbb és kétirányú kapcsolatot kialakítani. Ezt a márkatulajdonosként való szponzori fellépést számtalan médium alkalmazza, ugyanakkor a program környezetében való sokszínű, célirányos és kreatív megoldásokra épülő megjelenés, a lehetőségek kiaknázása, továbbá a márka részéről szükséges aktivizálás – néhány kivételtől eltekintve – hazánkban még nem meghatározó. Többnyire molinók, táblák kihelyezésében testesül meg.

2.3. Szponzor

A márkatulajdonos szponzorációs motivációi a jogtulajdonos által kialakított és gondozott program márkajellemzőihez, értékeihez, imázsához és közönségéhez kapcsolódnak. A szponzoráló márkák a saját marketing és kommunikációs céljaik ismeretében alakítják ki a szponzorációs stratégiájukat. A márka megközelítésében ez a szponzorációs iránymutatás összekapcsolódik a támogatási és mecénási elképzelésekkel, kiegészül a társadalmi felelősségvállalás kérdéseiben megfogalmazottakkal.

Szponzoráláskor a márka marketing törekvéseit és kommunikációját kell támogatni, ezért ha eltérő hangsúlyokkal is, de figyelembe kell venni a már említett imázstranszfert és a jogtulajdonos programjának a márkaértékeit. Amennyiben ezek nincsenek összhangban a márka törekvéseivel, a kapcsolat akkor sem jön létre, ha a jogtulajdonos közönsége méretét tekintve kifejezetten vonzó kommunikációs lehetőség lenne.

Ábra: Kassay Lili, 2006. május, Corvinus Egyetem előadás 3. fázis.

2.4. Néző, fogyasztó

A jogtulajdonos elméletileg egy megszólítani, szórakoztatni, elgondolkodtatni kívánt közönséget képzel maga elé, és a közönség számára vonzó programot alakít ki. Az alaptevékenységét, szolgáltatását – akár a sportot, akár a kultúrát, művészeteket, szociális területeket vesszük számba – úgy „*csomagolja*”, hogy a szóba jöhető emberek minél nagyobb számban érdeklődjenek iránta. Sőt, *fogyasszák*. A jogtulajdonosi program üzleti létét (de nem feltétlenül az értékeit!) ugyanis az érte fizetni is hajlandó közönség igazolja.

Azokban az esetekben, amikor a közönség objektív akadályok (célcsoport alpmérete) miatt nem éri el az üzemeltetéshez szükséges kritikus tömeget, a jogtulajdonos biztos, hogy támogatót vagy szponzort keres. Azzal, hogy az együttműködés üzleti jellegű (tehát szponzorálás) lesz-e, lehet-e, már a program kialakításakor tisztában kell lenni.

A különbségtéves szempontjai karakteresen megfogalmazhatók. Amennyiben a jogtulajdonos programja „not for profit” indíttatású, a kereskedelmi márkák a program értékei, a társadalom számára megfogalmazott üzenet alapján a jogtulajdonos mellé állnak, és *támogatják a törekvések megvalósulását*.

Amennyiben a jogtulajdonos programja „for profit” indíttatású, a kereskedelmi márka csak akkor lép a szponzorok sorába, ha kommunikációs és/vagy közvetlen üzleti előnyöket tud generálni az együttműködésből. Ennek az előzetes mérlegelésnek az egyik kulcstényezője: a program közönsége mennyiben egyezik meg a márka saját vagy elérni kívánt közönségével. Itt a közönség mérete, összetétele, vásárlóereje, a jogtulajdonosi programhoz fűződő kapcsolata, lojalitása, véleménye mind befolyásoló összetevők.

Közönség mérete

Vannak olyan szponzorációs területek – jellemzően a kulturális szférában, az amatőr sport egyes területein, a szociális programoknál –, ahol már az elméleti közönségmérték is szűk, így nem csoda, hogy a jogtulajdonosi program sem tud tömegeket felmutatni. A jellemzően a magasabb státuszú fogyasztókat és/vagy speciális érdeklődésű közönséget kiszolgáló programok esetében a szponzorációs együttműködés motivációja az imázstranszfer, a márkaértékek összekapcsolása, nem pedig a tömegek közvetlen elérése.

Azokban az esetekben, ahol több ezres, több tízezres, alkalmanként több százezres tömegekkel kell számolnunk (stadionok, csarnokok, parkok, stb.), a szponzorációs együttműködés alapját, valamint a program értékelését meghatározóan a ténylegesen elérhető közönség mérete jelenti.

Közönség összetétele, jellemzői

A alapvető szociodemográfiai jellemzők (nem, kor, végzettség, lakóhely), a közönség társadalmi státuszának bemutatásán túl a pszichográfiai jellemzőkkel is hasznos lenne tisztában lenni. Ezen információk beszerzéséhez jogtulajdonosi kutatásra lenne szükség, ami az esetek döntő részében elmarad – akár forráshiány, akár a felismerés hiányának következtében. Ez az alulinformáltság azonban a lehetőségekhez képest gyengébb tárgyalási pozíciót eredményez. Akár azért, mert a jogtulajdonos eleve nincs tisztában a saját értékeivel, akár azért, mert az együttműködés egyik meghatározó pillérét jelentő közönségéről a leendő partnerének nem tud információval szolgálni.

Nyugat-Európában a globális, vagy az adott gazdaságban meghatározó támogatási gyakorlattal rendelkező márkák egy új partnerértékelési rendszert kezdtek el bevezetni az elmúlt években. Ez a szisztéma hasonló alapelveken működik, mint a vállalatoknál már általánosan használt álláshelyekre pályázató online rendszer. A vállalat a saját honlapján közzéteszi az adott pozícióval kapcsolatban összegyűjtött szándékozott információk listáját, az elektronikus

formában elküldendő tartalmi elvárásokat. A pályázó ezeket az alapinformációkat megadva tud jelentkezni. Ha nem tudja kitölteni, akkor azonnal tudja, hogy a kritériumoknak nem felel meg, és visszalép. A vállalat pedig elektronikus úton, adatbázist építve, szűrőket alkalmazva kiválogatja azokat a jelentkezőket, akik biztos, hogy nem felelnek meg az elvárásoknak, illetve folytatja a kiválasztási folyamatot azokkal, akik az alapkritériumok szerint alkalmasak lehetnek a pozíció betöltésére.

A szponzoráció, a támogatások esetében is a vállalati honlapon keresztül kéri a márka az ajánlatokat, megadva azokat a szempontokat, amelyekről előzetes információra van szüksége. Ezek a kérdések a célközönségre és az együttműködéskor igénybe vehető szolgáltatásokra vonatkoznak.

A kérdőív 4. lépésénél a közönség összetételét kell részletezni (%) a nem, kor, végzettség, társadalmi státusz tekintetében.

Step 1 : Introduction

Step 2 : Project or Event

Step 3 : Overview

Step 4 : Your Audience

Step 5 : General Questions

Step 6 : Contacts

Step 7 : Your Comments

Step 8 : Confirmation

General Questions

Select your best answer for each section. A question you have already answered, for statistical reasons, could be asked again, for evaluation purposes.

* Required Fields

* CORPORATE HOSPITALITY

A client hospitality program or VIP tickets or privileges is included in our sponsorship proposal

If not, we offer those as options in your proposal

Not applicable here

* EMPLOYEE BENEFITS

We offer free staff benefits (tickets, promotional items, etc.)

If not, we offer discounted staff benefits (tickets, promotional items, etc.)

Not applicable here

* CAUSE / CHARITY

Our project is tied-in to a cause or charity

Not applicable here

* REACH

The number of people who will directly or indirectly be informed of our sponsor, including the media, is: _____ %

Forrás: Sponsorium, www.sponsor.com

Hazánkban többnyire még mindig a mennyiségi szemlélet (tehát a hagyományos reklámozási lehetőségek kiváltása szponzorációval) a meghatározó, ugyanakkor a jogtulajdonosok elvéve tudnak információval szolgálni a közönségük méretéről és összetételéről. Ráadásul sok esetben ezt a szponzori megközelítést nehezen értik meg, fogadják el. Elsősorban azért, mert a saját szemszögükből megközelítve az együttműködést a saját programukra koncentrálnak, a szponzorok üzleti, kommunikációs motivációit és egyéb kommunikációs lehetőségeit nem veszik figyelembe.

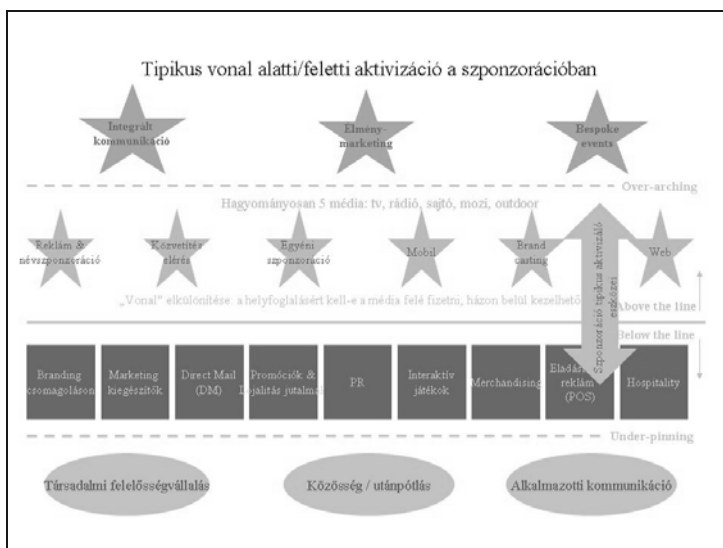
A saját közönség, a program közönség által is ismert és elismert értékei, valamint a jogtulajdonos imázsának és elismertségének kutatásokkal alátámasztott ismerete hazánkban még ritka, ezért a jogtulajdonosok többnyire szponzorálti pozícióból és kevésbé jogtulajdonos – közel egyenrangú – pozíciójából tárgyalnak.

2.5. A szponzoráció területei, eszkörendszere

A szponzoráció hagyományos gyakorlata során a jogtulajdonos elsősorban passzív kommunikációs eszközöket³ kínál. A szponzoráció ezen fázisa alapvetően a reklámozás alternatíváját kínálja, hangsúlyozva, hogy a jogtulajdonos programja egy, a reklámzajtól sokkal csendesebb, „nyitottabb” közegben éri el a nézőket.

A marketingkommunikáció eszköztárának a direkt marketing nyújtotta lehetőségekkel való bővülése a szponzoráció során alkalmazható eszközök tárházának gazdagodását vonta maga után. Amennyiben a jogtulajdonos a közönsége megszólítására és a reakciók kezelésére, feldolgozására és szükség esetén a visszajelzésre kiépítette ezeknek az eszközöknek a rendszerszerű alkalmazását.

Ennek a fázisnak az időszakában a szponzorok saját kommunikációval lényegében nem támogatták a szponzorációs együttműködésüket. Meghatározó céljuk a fajlagosan olcsóbb kommunikáció mind az ATL, mind a BTL eszközök alkalmazásával, a márkaismertség növelésére. A szponzori csomagra, valamint a szponzorációs együttműködés kommunikálására a szakkönyvekben meghatározott 1:1 arányú költség⁴ a legritkább esetben valósult meg, és elsősorban a programok helyszínén megjelentetendő reklámanyagok gyártási költségeire korlátozódott.

Forrás: Ardi Kolah, Sponsorship: Strategies for Maximising the Return on Investment '06.aug

A márkakommunikációs célok változásával a szponzoráció „aktív” eszközeinek⁵ az alkalmazása egy újabb állomás a szponzoráció fejlődésében.

³ Az úgynevezett „passzív” kommunikációs eszközök esetében a kommunikátor az egyirányú üzenetközvetítés lehetőségeivel tud élni – elsősorban táblákkal, molinókkal, logók különböző megjelenítésével, a közvetítés so-rán reklámok sugárzásával.

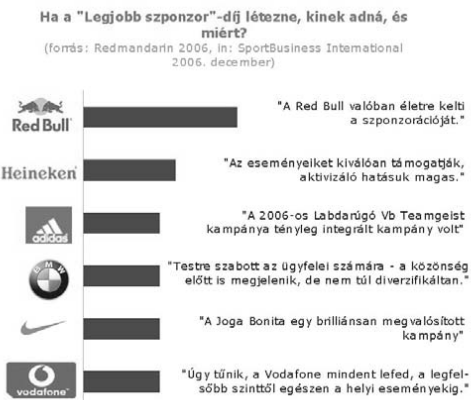
⁴ Ha a szponzor a szponzorációs jogokért 1 egységet fizet, akkor a kommunikációs költségek ezzel megegyező, 1 egységnyiek.

⁵ Az úgynevezett „aktív” kommunikációs eszközök lehetővé teszik, hogy a szponzor közvetlen kapcsolatba ke-rüljön az – elsősorban helyszíni – közönséggel, és tapasztalatot szerezzen a márkáról, véleményt formáljon róla, esetenként kipróbálja. Ezen eszközök egy kisebb részét a jogtulajdonos is biztosítani tudja (például játékok, au-togramok, dedikálások), az eszközök többségéhez azonban az alkalmazást engedélyezi, a megvalósítás, az aktí-vizáció már a szponzor lehetősége, döntése

2.6. A szponzoráció általános hatásmechanizmusa

A szponzorációs együttműködés alapját egyértelműen jogtulajdonos közönségének körében a márka számára elérhető ismertség, elismertség és kedveltség növelése jelenti. Azon szponzorok esetében, amelyek márkaismertsége olyan magas, hogy annak növelését a márka már nem jelöli meg célul. Ezen márkák számára a márkaértékek gondozása, a márkaimázs formálása, valamint a fogyasztó márkaélményének a növelése kerül a szponzorációs célok középpontjába. A szponzoráció során a márka egy olyan kialakult, a jogtulajdonos programjára kiemelt figyelmet fordító, érzelmileg elkötelezett, pozitív élményekben gazdag közönséget szólít meg, amelyik az általa kedvelt program létrejöttéhez hozzájárulókra is odafigyel.

Ennek a figyelemnek a megragadása azonban eltérő hatékonyságú lehet. Ha a szponzor kizárólag a jogtulajdonos által biztosított eszközökre hagyatkozik, lehet, hogy ismert lesz a szponzorált közönségének a körében, de a márka és a közönség közötti érzelmi és/vagy tapasztalati kapcsolat nem fog kialakulni. A szponzorációban rejlő lehetőségek egy jelentős része kihasználatlan marad. Ez fokozottan érvényes azok körében, akik nem tagjai a jogtulajdonos közönségének, ám tagjai a szponzor által elérni kívánt célcsoportnak. Őket nem a szponzorációval, hanem annak kommunikálásával lehet megragadni.

3. A szponzorációs piacok jellemzése

A szponzorációba fektetett összegek a reklámra fordított pénzeknél nagyobb arányban, dinamikusan nőnek Észak-Amerikában és Európában is. A magyarországi piac méretét, szerkezetét célkutatás hiányában szakértői becsléssel lehet körvonalazni.

3.1. Piacméretek

A szponzorációs piac globális méretekben dinamikusan növekszik. Az 1990-től vizsgált ötéves periódusok a reklámpiac bővülését jóval meghaladó mértékű fejlődést mutatnak. Az első öt év szponzorációs költségének 66%-os gyarapodása természetesen lelassult, de az utolsó teljes periódus is 36%-os fejlődést mutat.

A globális szponzorációs költség majdnem háromnegyedét (73%) az Egyesült Államokban és Európában költik a márkák. Az európai piacon realizálódik minden harmadik szponzori dollár. Az európai piacok számbavételekora nyugat-európai országok történéseit tették a kutatók vizsgálat tárgyává, a közép-európai és kelet-európai piacok ebben az összeállításban nem jelennek meg. Az Európát képviselő országok közül négy képviseli a költségek 77%-át.

3.2. Piaci tendenciák

A szponzoráció a médiakörnyezet változása (digitalizáció, új média tényezői), átalakuló médiafogyasztási szokások, a technológiai újdonságok térhódítása, az alkalmazásukból fakadó fogyasztói magatartás-változás (reklámelkerülés, tartalmak saját válogatása, összeállítása, létrehozása és megosztása), az akár egy ágazat lehetőségeit jelentősen korlátozó reklámszabályozási gyakorlat, valamint a márkák kommunikációs célrendszere mind a szponzoráció alkalmazásának növekedése felé mutat. A fejlett piacokat tekintve a szponzorációs piacméret bővülése jelentősen meghaladja a reklámozásra fordított összegek gyarapodását (Észak-Amerika, Európa, Ázsia/csendes-óceáni térség)

	Szponzoráció		
	piacméret	milliárd \$	növekedés
	2005	2006	%
Észak-Amerika	12,1	13,4	10,6%
Európa	8,5	9,6	12,9%
Ázsia / Csendes-óceán	5,8	6,4	10,3%
Latin-Amerika	2,5	2,7	8,0%
Afrika, Közép-Kelet	1,6	1,7	6,3%
Világviszonylatban	30,5	33,8	10,8%
	Reklám		
	piacméret	milliárd \$	növekedés
	2005	2006	%
Észak-Amerika	174,3	184,0	5,6%
Európa	107,6	112,3	4,4%
Ázsia / Csendes-óceán	84,5	90,0	6,4%
Latin-Amerika	18,5	20,0	8,8%
Afrika, Közép-Kelet	21,3	24,8	16,5%
Világviszonylatban	406,2	431,3	6,5%

Forrás: IEG('06), ZenithOptimedia Advertising Expenditure Forecasts ('05.dec.)

In: Sponsorship: Strategies for Maximising the Return on Investment '06.aug.

3.3. A szponzorációs területek jellemzése számokkal

A szponzorációs együttműködések területek szerinti megoszlását egyrészt a megkötött ügyletek számával, másrészt a szponzorációs költség nagyságával lehet jellemezni. A két mutató, tehát az együttműködésszám és a költség az egyes területek esetében eltérő részesedést mutat, ugyanis a kulturális területeken fajlagosan valamennyi piacon lényegesen alacsonyabb a szponzorációs költség, mint a sportban.

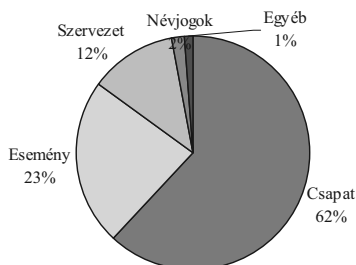
A nagy tömegeket megmozgató versenysportra költik a legtöbb pénzt a szponzorok, amit az elérhető közönség mellett a márkamegjelenítési lehetőségek széles skálája, a közönség erőteljes érzelmi elköteleződése, a pillanat varázsa, a versenyhez kapcsolódó várakozások, a győzelemhez kötődő imázsátviteli szándékok, valamint a nagyszámú és hatósugarú tévéközvetítések, a tartalom megszerkeszthetlensége (a szponzor nem vágható ki!) és a kiemelt médiafigyelem indokol.

Szponzorációs költség megoszlása témakörönként

A szponzorációs költség megoszlása az együttműködés fajtáiként

(Forrás: International Marketing Reports, 2007)

A szponzorációs költségek kétharmada a csapatok bevételeit erősíti. Ezen esetben azonban nem csupán a labdajátékokra, hanem az egyéni sportok csapatformációira is kell gondolnunk (például F1, országúti kerékpár, öttusa). Ezek a sportágak akár a kiemelt versenyeken, akár a bajnokságok fordulóiról fordulóira jelentős számú helyszíni nézőre számíthatnak, és ugyancsak nem elhanyagolható tévénézői táborra, az internetes közvetítéseket, illetve az internet generálta közönség fontosságának növekedését sem lebecsülve.

Ezen túlmenően a márkakommunikációs célok elérése érdekében tett erőfeszítések középpontjába állíthatók a sportok a maguk értékeivel, valamint a 'csapatban rejlő erő' demonstrálása.

3.4. Magyarország az európai szponzorációs piacon

Az Európai Szponzorációs Szövetség 14 országra⁶ kiterjedő, összesen 385 válaszadó adatait feldolgozó kutatása első alkalommal mutatja be Magyarországot az európai szponzorációs gyakorlat tükrében. Az online kérdőív 6 nyelven – köztük magyarul – volt elérhető, és külön kérdezte a szponzorokat, a jogtulajdonosokat, valamint a szponzorációs ügynökségeket.

⁶ Egyesült Királyság, Franciaország, Németország, Svájc, Ausztria, Belgium, Görögország, Portugália, Spanyolország, Olaszország, Magyarország, Svédország

A válaszadók jellemző módon 7-8 éves szponzorációs tapasztalattal rendelkeznek, 80%-uk kulcsszerepet játszik a szponzorációs döntéshozatalban. Többnyire 38-40 évesek, 70%-ban férfiak.

Az európai és hazai szponzoráció meghatározó szereplői a pénzügyi szolgáltatók, az italmárkák (alkohol), a telekommunikációs szektor szereplői, az IT-ágazat és az automárkák.

A szponzorok által kezelt portfólió összetétele eltérő a hazai és az európai gyakorlat alapján.

	Magyarország	Európa többi országa
A portfólióban lévő szponzorációk száma	7	23
Éves szponzorációs költség	1,6 millió €	5,1 millió €
A szponzorációs csapat	1,7 fő	4,4 fő

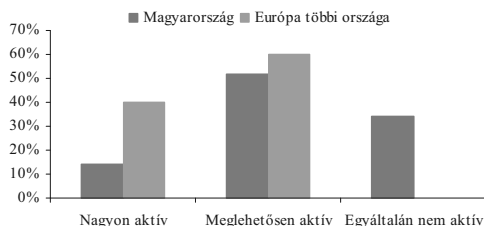
Forrás: ESA / SMS: ESA European Sponsorship Survey 2007.⁷

A magyar szponzorok többsége általános marketing portfólióval foglalkozik, míg a többi válaszadó gyakorlatában erőteljes a specializálódás. Szélesebb körű a szponzorációs jártasság, és jelentősebb a szponzorációs költség aránya.

A válaszadó szponzorok büdzséje a teljes marketing büdzsének a 14%-a (Magyarország), ellentétben a többi országgal, ahol ez az arány átlagosan 18%. A büdzsé nagyságának alakulásával kapcsolatos várakozások ellentétes előjelűek hazánkban (44% csökkenésre számít, csupán 28% optimista – míg Európa többi országában 47% kalkulál bővüléssel).

A szponzorációs büdzsé felosztásakor a legnagyobb hányadot a jogokra és a kiaknázásra fordítják. A kutatásra, illetve a szponzorációs ügynökségekkel való együttműködésre lényegesen kisebb hányad jut. Az ügynökségek jellemző módon Európa többi országában kapnak megbízást (a költségnek kb. 10%-a), hazánkban a büdzsének csupán néhány százalékát éri el az alkalmazásuk.

"Mennyire aktív a szponzoráció kiaknázásában?"
(forrás: ESA, European Sponsorship Survey, 2007)

A szponzorációban rejlő kommunikációs lehetőségek kiaknázásában⁸ valamennyi, a kutatásban résztvevő ország válaszadó szponzora aktívan részt vesz, ám az aktivitás szintje eltérő.

Míg az európai országok szponzorai nem csupán a jogtulajdonos által nyújtott kommunikációs lehetőségekre hagyatkoznak, addig Magyarországon a szponzoroknak harmada egyáltalán nem áldoz arra, hogy a szponzorációját életre keltse.

⁷ Az ESA-kutatás eredményeit az Európai Szponzorációs Szövetség egyszer bemutatta Magyarországon a 2007. június 5-i Szponzorációs Fórumon (szervező a Szponzorációs Asztaltársaság), másrészt az ESA brüsszeli éves konferenciáján, 2007. november 8-9-én. Az idézett adatok a két adatközlésre támaszkodnak.

⁸ A jogok megvételeből származó közvetlen kommunikációs hozadékon túl a márka mennyire aktívan használja a saját eszközeit arra, hogy a közönsége minél többet tudjon a márka szponzorációs tevékenységéről, minél szorosabb kapcsolatba kerüljön a szponzoráción keresztül is a fogyasztóival. A tankönyvekben megfogalmazott úgynevezett 1:1 arány, miszerint ha egy egységet költ a szponzor a jogok megszerzésére, akkor legalább ugyanennyit kell költenie annak életre keltésére. Ez utóbbi tétel azonban nem csupán a reklámtáblák, molimók, forma-ruhák legyártatására szorítkozik! Azoknak a kommunikációs eszközöknek a használatára, aminek a szponzorációhoz kapcsolódó alkalmazásáért a szponzor közvetlenül maga fizet (Isd. 2.5.pont)

A magyarországi szponzorok kevésbé szeretnek szponzorációs ügynökségekkel, szponzorációs tanácsadókkal dolgozni (33%), összehasonlítva az európai gyakorlattal (56%).

A szponzorációs hatékonyság mérésében még ennél is ritkábban támaszkodnak specialistákra – noha úgy érzik, hogy aránylag hatékonyak a megtérülés mérésében⁹.

A megtérülés mérésére fordított kutatási összegek növekednek, ám míg Európa többi országában a válaszadó szponzorok 64%-a számít ezen büdzsék bővülésére, a hazai szponzorok közül csupán minden harmadik várakozása ilyen pozitív.

A jogtulajdonosi oldal¹⁰ a kezelt szponzori együttműködések számát tekintve gyakorlatilag azonos méretű feladatokkal néz szembe. Ugyanakkor a szponzorációból származó bevétel, a kezelt büdzsé nagysága Magyarország és Európa többi országának összevetésében lényegesen alacsonyabb a hazai jogtulajdonosokat vizsgálva. Az eltérés több mint kétszeres a többi ország jogtulajdonosai által kezelt szponzori bevételek javára.

A szponzorok aktív szerepvállalását tekintve is jelentős, körülbelül tízszeres az eltérés. Míg Magyarországon jellemző módon körülbelül 40 ezer eurónak megfelelő összeget fordítanak a szponzorok a kiaknázásra, addig a többi országban 400 ezer eurónyit. Az átlagos szerződések ugyancsak hosszabbak, mint hazánkban

Ugyanakkor a jogtulajdonosi oldal szponzorációs csapatának mérete megegyezik a többi országgal.¹¹

	Magyarország	Európa többi országa
Szponzorok száma	13	14
Éves szponzorációs bevétel	~ 3,2m €	~ 7,3m €
A jogokon felüli éves költség	~ 0,04m €	~ 0,4m €
Átlagos szerződés	1,6 év	2,3 év
A szponzorációs team	3 fő	4 fő
Szponzorációt aktívan értékesítők száma	3 fő	3 fő

Forrás: ESA / SMS: ESA European Sponsorship Survey 2007.

A magyarországi jogtulajdonosok előtt álló legfőbb kihívás a válaszok értékelése alapján új szponzorok megnyerése. A ranglista második helyére a szponzorok megtartásának kérdésköre került, míg a dobogó harmadik fokára a szponzoráció kommunikálása kapaszkodott fel. Az európai országok jogtulajdonosaival összevetve egyedül az új szponzorok megnyerése mutat azonosságot. Ezen országok számára ugyanis az első számú kérdést a szponzorok aktivizációs tevékenységének bátorítása jelenti. A harmadik helyre rangsorolt kihívás pedig megfelelő mennyiségű időt találni új szponzorok megnyerésére.

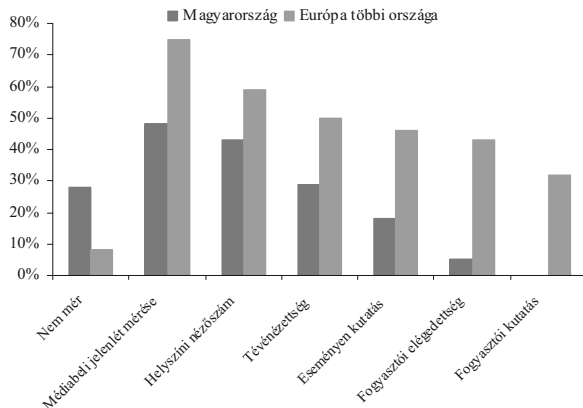
⁹ A hatékonyság mérése alapvetően két területre koncentrál. A ROI (Return On Investment) a befektetett összegek megtérülését méri. Az esetek jelentős részében a szponzoráció által generált médiaérték számításával. A ROO (Return On Objectives) a szponzorációs célok meghatározásának szükségességére helyezi a hangsúlyt. Ha a márka tudatosan szponzorál, akkor egyrészt tudja, hogy mely marketing és/vagy kommunikációs célok eléréséhez járul hozzá a szponzoráció. Ennek teljesülését vizsgálja, és ezen teljesítmények hatékonyságának mérésére koncentrálva tud ROI-vizsgálatokat előkészíteni.

¹⁰ A magyarországi jogtulajdonosi válaszadók teljes létszámban a sportszférából kerültek ki. A többi európai ország esetében sokkal színesebb a kép: a sportbeli jogtulajdonosok mellett a kultúrából, a képzés világából, a kör-nyezettel foglalkozók és egyéb területről érkezők közül került ki a válaszadóknak csaknem a fele.

¹¹ Hangsúlyozni kell, hogy a válaszadók által megadott információk szerint. A magyar válaszadó jogtulajdonosok jelentős része a professzionális labdarúgás közül került ki. Az ő szponzorációs csapatuk a tapasztalatokat is figyelembe véve nagyobb létszámú, mint a kisebb sportágaké, illetve a többi szponzorációs területé.

A szponzoráció hatékonyságának méréséhez szükséges információk biztosításában, kutatások szervezésében a hazai jogtulajdonosi oldal egyértelműen még csak a kezdeti lépéseket tette meg. A jogtulajdonosok közül csaknem minden harmadik még adós az információ-gyűjtéssel. A legnagyobb lépést a fogyasztók elégedettségének mérése terén kell megtenni. Ám még ennél is na gyobb feladatot jelent majd a fogyasztóknak a megismerése.

A jogtulajdonosok szponzorációs mérési gyakorlata
(forrás: ESA, European Sponsorship Survey, 2007)

Ennek a területnek a kutatása egyrészt anyagi erőforrások kérdése, másrészt egy szemléletváltásnak a visszatükrözése, miszerint a jogtulajdonosi tevékenység középpontjába a közönség, a fogyasztó kerül, noha a kutatási eredmények még nem tudják érzékeltetni, a folyamat már elindult.

A szponzorációs ügynökségek szerepe sokféle lehet. A változások egyértelműen a stratégiai tervezés, az aktivizálás és kihasználás, valamint a mérés/kutatás területén való szerepvállalásuk növekedése irányába mutat.

3.5. A magyarországi szponzorációs piac mérete

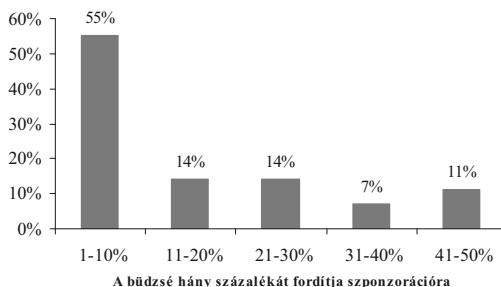
A magyarországi szponzorációs piac méretéről kutatási eredmények egyelőre még nem állnak rendelkezésre sem egy adott évet, sem egy hosszabb időszakot tekintve.

A hazai piac nagyságát szakértői becslés¹² alapján, a nemzetközi tendenciákat és gyakorlatot figyelembe véve határozhatjuk meg. Ennek a piacnak a becslött legnagyobb mérete 2006-ban 41, 6 milliárd forint. A hazai marketing és kommunikációs gyakorlatot figyelembe véve¹³ a *reális piacméret 19-21 milliárd forint.*

A válaszadó cégek hány százaléka tartozik a csoportba

Cégek általános marketing és kommunikációs költségéből a szponzorációra allokált összegek aránya

Forrás: The 2004 Redmandarin European Sponsors' Survey

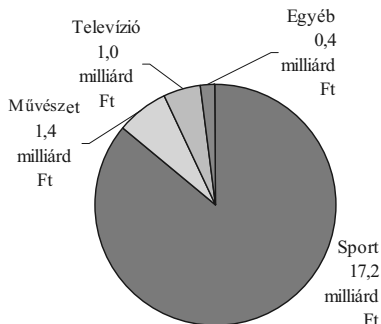
¹² A szakértői becslés során figyelembe vett szempontok: a reklámpiac mérete 2006-ban; a médiera fordított összeg aránya a marketing költségén belül; a marketing és kommunikációs költségéből a szponzorációra (jogok és aktivizálás) fordított összeg aránya.

¹³ A hazai marketing és kommunikációs gyakorlatban még napjainkban sem jellemző, hogy a cégek a költségüknek átlagban 17,7%-át szponzorációra fordítanak. Az elsősorban vidéki hazai kisvállalatok előszeretettel támogatják a helyi kezdeményezéseket, sok esetben pénzmozgást nem igénylő formában, akár a rendelkezésükre álló erőforrások teljes erejéig. Az országos érdekeltsgű nagyvállalatok pedig a költségüknek többnyire csak néhány hányadát fordítják szponzorációra (pontosabban a jogok megvételén túl minimálisan költenek a szponzoráció aktivizálására, életere keltésére). Ezeket a gyakorlati tapasztalatokat is figyelembe véve a nyugat-európai 17,7%-os középértékkel szemben maximum 8-9%-os átlagos költségfelhasználással lehet kalkulálni a szponzorációra vonatkoztatva.

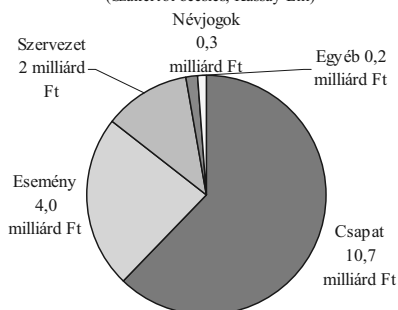

A becslült 19-21 milliárd forintnyi magyarországi szponzorációs piac szponzorációs területeinek a mérete csak a nemzetközi adatok figyelembe vételével becsülhető. A kulturális, gazdasági és kommunikációs sajátosságokat¹⁴ információ hiányában – a szponzorációs területek, illetve a sportszponzorációs formákra költött összegek esetében – a szakértői becslésnél már nem lehet figyelembe venni. A magyarországi szponzorálási szegmensek méretének meghatározása a nemzetközi piacokon tapasztalt arányokat tükrözik.

**Szponzorációs költség 2006-ban
témacörönként Magyarországon**
(Szakértői becslés, Kassay Lili)

**A sportszponzorációs költség
2006-ban az együttműködés
fajtáiként Magyarországon**
(Szakértői becslés, Kassay Lili)

4. Szponzoráció és a média

A magyar médiapiac a digitális átállás következtében komoly, nem egyszerűen technológiai, hanem a teljes televíziós piacot érintő strukturális átalakulás előtt áll. A csatornák számának megsokszorozódásával átalakul a jelenlegi piaci szerkezet. Az átállásból fakadó következményekkel számolni kell, noha ennek mértéke és várható időpontja még a szakemberek számára sem világos. Az biztos, hogy a digitális átállás költségeterhet jelent a műsorszolgáltatók számára, de éppen az erős piaci verseny miatt ebből az átalakulásból nem maradhatnak ki.

Az átállás ütemétől és jellegétől függően a tévé nézők táborá fragmentálódik. A digitalizáció, a konvergáló technológiák következtében a verseny egyre erősebb. Az új média nyújtotta megoldásokból adódóan a telekommunikációs és internetes cégek is be akarnak lépni a „fizetős” televíziós üzletbe. Ebben a televíziós versenyben az egyedi tartalmak, elsősorban a sportközvetítések, illetve a szórakoztató jellegű filmek (amelyek esetében a videó, DVD komoly konkurenciát jelent) várhatóan meghatározó szerepet fognak játszani.

A legtöbb piacon általában a helyi labdarúgás a legnépszerűbb sporttartalom. A legerősebb ligák pozíciói kiválóak, és ezek a ligák képesek is élni a lehetőségeikkel. Anglia és Spanyolország esetében már közvetlenül kimutatható a csatornák közötti versenynek a sportközvetítésekre gyakorolt hatása. Mind a Premiership, mind pedig a Primera Division média-környezete megváltozott. A csatornák a korábbiakhoz képest lényegesen nagyobb összegeket fordítanak a közvetítési jogok biztosítására. A növekedés egyértelműen a már említett versenyben gyökerezik. Az ezredforduló táján hasonló közvetítési jogdíj-boom volt megfigyelhető, ám akkor egyes médiavállalkozások nem tudták teljesíteni a vállalásukat, csődbe

¹⁴ A magyar kultúra képviselete közismerten erős, teljesítménye nemzetközi összehasonlításban is elismert, egyes kulturális területeken és művészeti ágakban a közönség érdeklődése hatékony kapacitáskihasználást eredményez.

mentek. Ennek a „nemteljesítésnek” a továbbgyűrűző hatása komoly bevételkieséssel sújtotta a sportvállalkozásokat (elmaradt bevételek), bizonytalanságot idézett elő a szponzorok körében. Az évtized második felére jellemző jogdíjnövekedés már megalapozottan támaszkodik a technológiai fejlődésre, valamint azokra az új generációkra, amelyek együtt nőnek fel az új médiával.

Az, hogy a jogtulajdonosok mennyire tudnak élni azzal a lehetőséggel, ami a sporttartalmak felértékelődési tendenciájából fakad, nagyban befolyásolja a szponzorok együttműködési hajlandóságát. A „nagy” jogtulajdonosoknak azzal kell tisztában lenniük, hogy az a jog, amiről tárgyalnak, mit ér meg a tárgyalópartnereknek. Általában „élő”, „késleltetett” közvetítési jogokra, összefoglalókra és bejátszásokra osztva alakítják ki a közvetítési csomagokat. Azt, hogy mely platformokon futnak, legtöbbször a győztes társaság választására hagyják. A technológiai lehetőségek szerinti csomagkialakítás – például „élő” internet jogok értékesítése és az „élő” televíziós jogok értékesítése – veszélyes lehet azokon a piacokon, ahol a tévéjeleket az interneten keresztül is lehet sugározni.

A „kisebb” jogtulajdonosok az esetek túlnyomó részében nem tudnak megegyezésre jutni a tévétársaságokkal, általában nem tűzik őket műsorra. A digitalizáció következtében azonban vagy megjelenhetnek az új csatornákon, amelyeknek szükségük van tartalomra, illetve kihasználhatják az Internet nyújtotta lehetőségeket. Ezek a jogtulajdonosok számtalan esetben „pay-per-view” alapon élőben közvetíti az eseményét a világhálón keresztül. A siker titka abban rejlik, hogy tudják piacképessé tenni a terméküket, hogy tudják ismertté tenni a szolgáltatást.

A szponzorok számára ezek a közvetített sporttartalmak – a fogyasztók médiahasználatának a változásával, valamint a technológiai fejlődésből adódó reklámelkerülési lehetőségek megjelenésével összefüggésben – egyre meghatározóbbak a kommunikációs eszközök kiválasztásában. A szponzoráció nem csupán a közönség megragadásában, a márka világába való bevonásában játszik növekvő szerepet; segítségével a reklámelkerülés lehetősége csökkenthető, ugyanakkor a márka a néző által szeretett műsorba illeszkedve jelenik meg.

5. A szponzorok érdekeinek védelme az ambush marketinget alkalmazó cégekkel szemben

Az ambush marketing *definíciószerűen* bármilyen jellegű marketing aktivitás egy program (értsd tulajdon) körül egy olyan szervezet, cég által, amelyik kereskedelmi előnyökre számít abból, hogy összeköti magát a programmal, ugyanakkor annak nem szponzora.

Az ambush marketing tevékenység egyre népszerűbb, elsősorban azóta, amióta a szponzorációs jogokért kifizetendő összegek, továbbá az aktivizációra fordítandó összegek nőnek. Noha az ambush marketing tevékenység nem elfogadható, a tendencia motivációja világos: a versenytárs márkák nem akarnak a szponzorációs jogokra áldozni, ugyanakkor a megszólítható közönséget szeretnék kreatív és színes megoldásokkal elérni, a saját világukba bevonni.

Az ambush marketing aktivitások nem „csupán” az eseményekkel való asszociációs lehetőséget megszerzésére irányulnak. Számtalan esetben a merchandisingra, a honlapokra, a mobil letöltésekre és egyéb Új Média megoldásokra is kiterjednek. Továbbá igen gyakori a szponzorált programra irányuló versenytársi kommunikálás. Mint például az 1996-os atlantai olimpiai játékok idején a Puma sportszergyártó Linford Christie-t szponzorálta, ugyanakkor a hivatalos szponzor a Rebook volt.

A Reebok-ot egy másik támadás is érte az említett nyári olimpián. A Nike kreatív ötletek segítségével (például a nézőket a helyszínre szállító autóbuszokon márkázott baseball sapkákat osztogatott, a stadionban így számtalan „önkéntes” Nike-sapkát hordott) elérte az olimpia közönségét, ugyanakkor nem fizetett a szponzori jogokért. Két évvel később, az 1998-as franciaországi labdarúgó világbajnokságon az ugyancsak a Nike által szponzorált brazil válogatottal megnyitott „Nike’s People’s Republic of Football” parkot 250.000 néző kereste fel. A márka 32%-os említési arányt generált, míg a hivatalos szponzor adidas csupán 3%-ot¹⁵

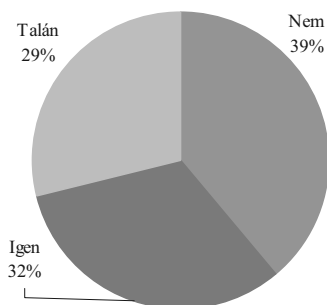
Egyazon programot (értsd tulajdont) szponzorálók esetében is találkozhatunk ambush marketing aktivitással, noha ezekben az esetekben még kevésbé számítanak ilyesfajta veszélyre a szponzorok. Gyakran csak akkor figyelnek fel az ambush marketing aktivitásra, amikor a szponzorok közül az egyik már – az öt egyébként nem megillető szinten és tartalommal – kommunikál.

A világversenyegek esetében egyre nagyobb nyomás nehezedik a rendezési jogokért pályázók körében, hogy a kormányzatok speciális ambush marketing ellenes törvényt léptessenek életbe. Azoknak a pályázóknak a nagyobb az esélye – más szempontok érvényesülése mellett – a rendezési jog elnyerésére, amelyek fel tudják mutatni a megfelelő törvényi szabályozást, ami védi az események hivatalos szponzorainak a jogait.

Az Európai Szponzorációs Szövetség (ESA) az ambush marketinget tiltó törvénykezés kialakításakor nem a büntetőjog, hanem a polgári törvénykezés érvényességének oldalán foglal állást.

Gondolt már ambush marketing használatára?

(Forrás: Sportbusiness International, 2006. december)

¹⁵ Forrás: Ardi Kolah: Sponsorship: Strategies for Maximising the Return on Investment, 2006

6. A szponzorációs aktivitások szabályozása, tiltások, lobby, érdekérvényesítés

A szponzorációs együttműködések során a hagyományos reklámozásban is meghatározó költségek számító szektorok kiemelkedő szerepet játszanak. Az említett ágazatok közül néhány esetében a mértéktelen fogyasztásból eredő káros hatások miatt a kommunikáció korlátozását is fontolóra veszik a nemzetközi szabályozó testületek – ez a tendencia a szponzorációt is eléri.

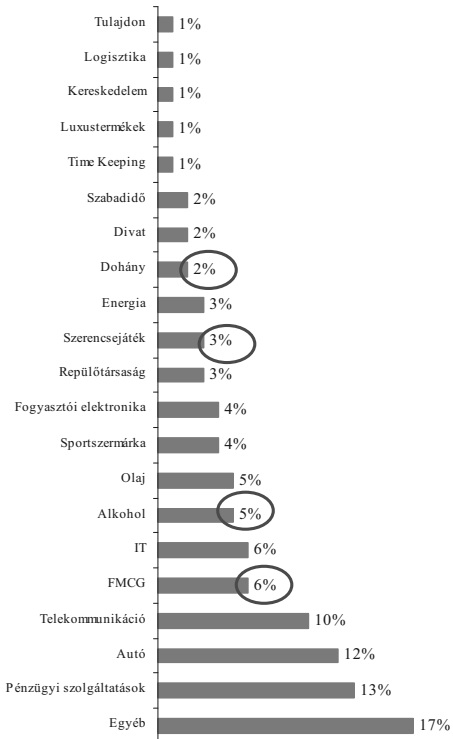
Az európai sport szponzorációs piac költsége számtalan ágazat között oszlik meg. A költségi arányt tekintve azonban néhány kimagasló közülük. A pénzügyi szolgáltatások, az autómárkák, a telekommunikációs cégek, az FMCG valamint az informatikai márkák. Noha az *alkohol termékek* már „csak” 5%-os részesedést érnek el a sport szponzorációs költségből, a reklámozási és szponzorációs szabályozási kérdések miatt kiemelten kell velük foglalkozni.

Az Európai Bizottság az európai alkoholfogyasztásról és az ágazatnak a szociális, egészségügyi és gazdasági hatásairól készített jelentést. A jelentés hangsúlyozza, hogy egyrészt nő a fogyasztás, másrészt „binge drinking”¹⁶-ről kell beszélni.

A megfogalmazott ajánlások az alkoholmárkák reklámozási és szponzorációs gyakorlatának a szabályozását közvetlenül is érintenék¹⁷:

- tiltanak az alkoholdermékek televízió- és mozi reklámját,
- korlátoznák a marketing eszközökön az üzenetek és a márkajelölés használatát, egyedül a termék minőségére való utalást engedélyezve,
- tiltanak az alkoholmárkák szponzorációját.

Az európai sport szponzorációs piac ágazatok szerinti "Value of deals"
(forrás: Driving Business Through Sport 2007, International Marketing Reports, in: Sportsbusiness International 2007.11.)

Az Európai Szponzorációs Szövetség irányelve túlzónak véli az Európai Bizottság által megfogalmazottakat. A páneurópai megközelítés nem veszi figyelembe az országok eltérő alkoholfogyasztási kultúráját. Ezen túlmenően az alkoholmárkák szponzorációja és a mértéktelen alkoholfogyasztás között semmilyen kapcsolatot nem mutatnak ki a kutatások. A márkák önszabályozó alapelveket figyelembe véve komoly erőfeszítéseket tesznek a mértékletes alkoholfogyasztás kommunikálására, ügyek mellé állnak, amelyek segítenek

¹⁶ Binge = tivornya, dózsölés, dárídó

¹⁷ Forrás: European Sponsorship Association, Policy statement on sponsorship by alcohol brands

csökkenteni a mértéktelen, alkoholfogyasztás káros következményeit. Érzékletes a Johnnie Walker példája, amely a Formula 1-et támogatva a szponzoráción keresztül igyekszik elérni a márkacélokat, egyidejűleg a felelős fogyasztásra hívja fel a figyelmet.

A szerencsejáték márkák szponzorációjával kapcsolatban az Európai Szponzorációs Szövetség ugyancsak a felelős – mindkét fél, tehát a szerencsejátékos, valamint a márka – felelős magatartásának szükségességére hívja fel a figyelmet. Hangsúlyozva, hogy csupán azért, mert a szponzoráció pozitív márkasszociációt generál, nem veszélyezteti a fiatalokat, semmilyen kutatás nem támasztja alá a lehetséges összefüggéseket. A szerencsejáték ágazat márkáinak szponzorációja és reklámozása támogatható és bátorítható az Európai Szponzorációs Szövetség meglátása szerint. Támogatható, amennyiben az üzenetek a társadalmi hatásokat figyelembevéve felelős tartalmúak, a megfelelő helyen jelennek meg, és a felelős magatartást képviselik. A szerencsejátékból fakadó kockázatok tudatosítására az állásfoglalás szerint nincs szükség olyan figyelmeztető szöveg megjelenítésére, mint a dohányosok esetében. Az alkoholfogyasztás önszabályozó szponzori magatartásához hasonló modellt kell a szerencsejáték iparág esetében is kialakítani.

7. Szponzorációs aktivitások

A márkák gyakorlatát bemutató szponzorációs esettanulmányok, illetve szakmai konferenciákon elhangzó márka-előadások – a sikeres és hatékony szponzorációt előkészítők számára – gyakorlatilag minden esetben négy elem együttes meglétére hívják fel a figyelmet.

Stratégiai megközelítés

A globalizáció, a fogyasztói magatartás változása, a médiakörnyezet radikális átalakulása következtében egyre nehezebb elérni a fogyasztókat. Mindezek mellett a megszólítandó közönség minden további nélkül ignorálhatja a márkát, annak kommunikációját. A márkatulajdonosok új meg új megközelítést keresnek annak érdekében, hogy felépítsék a márka iránti bizalmat, továbbá olyan helyzeteket alakítsanak ki, amikor párbeszédet alakíthatnak ki a fogyasztókkal.

A szponzoráció sikeréhez hozzájáruló tényezők

(forrás: *The 2004 Redmandarin European Sponsors' Survey*)

Ha a márkacélok meghatározása nem világos, az elérésükhöz választott megoldás és alkalmazott eszközök nem tudatosan, integráltan alkalmazottak, akkor a szponzoráció – minden szponzori aktivitás ellenére – gyakorlatilag a logó megjelenítésében kifogás merül fel.

Jó tervezés	94%	9,3
Szponzorációs stratégia kidolgozása	89%	9,0
Biztosítani azt a jogot, amire szükség van	89%	9,0
A tapasztalt menedzserek ismereteinek átvétele	85%	8,9
Megfelelő belső csapat	85%	8,8
Kreatív aktivizáció	79%	8,6
A fogyasztók, szurkolók megbecsülésének megnyerése	77%	8,6
A szponzoráció szervezetten belüli integrációja	75%	8,5
Kompetens, segítőkész jogtulajdonos	70%	8,1
A célcsoport érdeklődését, szenvedélyét feltáró kutatás	66%	8,0
Folyamatos ROI-mérés	66%	8,1

Közönség bevonása a márka világába

A márka és közönsége közötti kapcsolatot a szponzoráción keresztül is szorosabbá lehet tenni. Ez részben abból adódik, hogy az ATL nyújtotta, alapvetően egyirányú kommunikáció helyett/mellett a szponzoráció egy kétirányú és közvetlen kapcsolat megteremtésére teremt

lehetőséget – úgy, ott és akkor, ahogy, ahol és amikor a közönség számára vonzó és bevonó élményt lehet nyújtani. Fontos, hogy ezek az élmények a márkával közös, együtt megélt élmények legyenek. Ez természetesen minden szektor és márka esetében más és más jelentést és tartalmat feltételez.

Célirányos és kreatív megoldásokra épülő aktivizálás

Minden szponzori kapcsolatnak vannak olyan hátrányos vonásai, amelyek a jogtulajdonos, annak közönsége, valamint a szponzor egymásnak való megfeleltetése közötti apró eltérésekből fakad. A programnak lehetnek ugyanis olyan termék-, illetve márkajellemzői, amelyek a szponzor célközönsége számára közvetlenül nem kiaknázható tulajdonságok. Illetve a célközönség egy része a program témakörében nem aktivizálható – csak abban az esetben, ha a program „közelebb hozható” számukra a környezet, a szabályok, néhány jellemző megváltoztatásával. Ezeknek az újonnan kialakítandó közös pontoknak a felfedezése és érzékelhető formába öntése, továbbá a program jellegével összhangban lévő következetes kommunikáció nem engedi meg a sablonok használatát.

Szponzorációs hatékonyság mérése

A szponzorációs hatékonyság mérése hagyományosan a befektetett összegek megtérülésének (ROI) a mérésével szinonim fogalom. Ugyanakkor a szponzorációs stratégia jelentőségének az előtérbe kerülésével felmerül annak a kérdése is, vajon a márka mennyire van tisztában azzal, hogy mit akar mérni, mit ért hatékony szponzoráció alatt. Mivel a szponzoráció hatásmechanizmusa, valamint célrendszere összetett, a szponzorációs kutatások – speciális helyzetektől eltekintve¹⁸ – a hagyományos marketingkutatási módszereket használják. Amennyiben meghatározható, hogy milyen célnak a teljesülését kívánja a márka mérni.

---

¹⁸ Például a sportközvetítések során az adott szponzor képernyőn való láthatóságának – pálya körüli reklámtábla, játéktéren felfestett logó, molinók, mezreklám, képernyőn megjelenő logó, stb. – és az ebből a jelenlétből adódó médiaértéknek a kiszámolására kidolgozott szoftver, amelynek működése alap kutatásokon alapul. Többek között arra nézvést, hogy az egyes piacokon milyen 30 másodperces reklámszpotnak megfelelő közvetítési perc átváltási aránnyal lehet számolni

Források, felhasznált szakirodalom:

- Ardi Kolah, Sponsorship: Strategies for Maximising the Return on Investment, 2006.
- Ardi Kolah interjú, 2007. november 9.
- Sponsorship Strengthens Its Place in the Mix
In: Sportbusiness International, 2006. december
- International Marketing Reports, 2007.
In: Sponsorship Summit, Marketing Week Conferences, 2007.szeptember, London
- Sponsorium: ROO, the shortest way to the ROI
In: Sponsorium konferencia, 2007. október, Barcelona
- Európai Szponzorációs Szövetség – SMS : ESA European Sponsorship Survey 2007.
In: 2007. június, Szponzorációs Asztaltársaság, Fórum, valamint 2007. november
Brüsszel, az ESA éves konferenciája
- The 2004 Redmandarin European Sponsors' Survey
- Driving Business Through Sport 2007.
In: Sportbusiness International 2007. november
- Sponsorship Works I.-IV. esettanulmányok (2004., 2005., 2006., 2007)
- Sponsorship Summit 2007, Marketing Week Conferences, 2007. szeptember, London
- Európai Szponzorációs Szövetség (ESA), Future Sponsorship 2006. november, Brüsszel
- Európai Szponzorációs Szövetség (ESA), Future Sponsorship 2007. november, Brüsszel,
szakami anyag
- Urbán Ágnes, Budapesti Corvinus Egyetem, interjú 2007. augusztus
- James Pickles, TV Sports Markets, interjú 2007. augusztus
- Novák Péter, Kirowski, előadás, 2007. október
- Schulek Csaba, MTV, előadás, 2007. október
- Molnár-Bánfy Kata, MOL, interjú, 2007. május, előadás 2007. október
- Horváth Magyary Nóra, K&H, interjú, 2007. június
- Mike Rich, GroupM, interjú, 2007. október
- Paul Pednault, Sponsorium, interjú, 2007. október
- Mark Cornish, Sponsorium, interjú, 2007. október
- ESA / Response to Gambling Commission Consultation; „Gambling advertisements and
impact on responsible gambling”
- ESA / Position statement on Ambush Marketing
- ESA / Policy statement on sponsorship by alcohol brands
- EU / Alcohol in Europe, http://ec.europa.eu/health-in/news_alcoholineurope_en.htm
- Sportmarketing Hírlevél, Business Group, 2006., 2007-es évfolyamok
- Szponzorációs Hírlevél, Business Group, 2007.1.sz.

